

Sammanfattning av Patrik Dahlqvist Jönssons avhandling

Både den som lider av bipolär sjukdom och hans eller hennes familj har mycket att vinna på en systematisk utbildning kring sjukdomen. Det visar en avhandling från specialistjuksköterskan Patrik Dahlqvist Jönsson vid Psykiatrin i Halland.

Forskning visar hur sjukdomen påverkar den drabbade personen såväl som dennes familj och det är kännetecknande för många att de känner en stor osäkerhet och oro inför sjukdomen och framtiden. Detta var särskilt tydligt bland de yngre personerna som drabbats av sjukdomen och resulterar i en vardag utan framförhållning och planer för framtiden.

Resultaten av avhandlingen belyser en krävande process för att försöka förstå, acceptera och hantera de förändringar som drabbar personerna med sjukdomen, där bristande kunskap och existerande fördomar om psykisk sjukdom försvårade processen. Familjemedlemmars situation präglades av ett starkt engagemang och ansvar för att stödja den sjuke, men också av en ensam och tuff kamp som begränsar deras möjligheter till ett bra liv även för egen del. Att tillsammans med andra i en liknande situation genom utbildningsinterventioner få dela erfarenheter och ta del av kunskap om sjukdomen resulterade i klara förbättringar för deltagarnas möjligheter att få en fungerande tillvaro och hantera livet med sjukdomen.

Personer som var drabbade av sjukdomen stärkte långsiktigt sin förmåga att hantera stress och sin sociala funktion. Dessutom utvecklade de strategier och kunskaper som de kunde använda i det dagliga livet för att hantera sjukdomen och integrera den som en del av livet, self-management. Familjemedlemmarna upplevde situationen mer begriplig och utvecklade kunskap som de direkt kunde applicera i sin vardag. Interventionen visade även nytta för dem i form av reducerad stress och bibehållna sociala funktioner.

Avhandling visar vad det innebär för en person och dennes familj att drabbas av sjukdomen samt vad utbildning kring denna sjukdom betyder för dessa personer och deras familjer över tid.

Intervjuer har genomförts med personer med bipolär sjukdom och deras familjemedlemmar för att belysa deras erfarenheter utifrån hur de ser på sjukdomen och framtiden. Betydelsen av utbildningsinterventioner har studerats genom att deltagarna fick fylla i olika självskattningsinstrument och samt besvara frågor om symtom på och återinsjuknande i bipolär sjukdom vid fem tillfällen, från innan utbildningen till 2 år efteråt.

Utbildningen utgjorde en del av det ordinarie behandlingsutbudet vid en psykiatrisk öppenvårdsmottagning och bestod av tio gruppträffar. Vid varje träff går man igenom, diskuterar och reflekterar kring olika viktiga ämnen med anknytning till bipolär sjukdom. Interventionen hade ett person-centrerat fokus och innebar interaktion både med andra som drabbats eller andra närstående samt med kvalificerad vårdpersonal, i form av psykiatrisjuksköterskor, i syfte att möjliggöra utveckling av kunskap och kapacitet att bättre kunna hantera livet med sjukdomen.

Slutsatserna av denna avhandling visar att för att kunna möta de behov som finns hos dessa personer med bipolär sjukdom och deras familjer så behöver hälso- och sjukvården utgå från en helhetssyn som tar hänsyn till hur hela deras liv påverkas av sjukdomen. Både de drabbade och deras familjer behöver stöd för att återupprätta och behålla viktiga vardagsfunktioner. Pedagogiska insatser utgör en allt viktigare del av psykiatrisk vård och bygger på samarbete

och ett genuint intresse för personen med sjukdomen och familjens perspektiv på sjukdomen, där kommunikation, dialog och ömsesidigt lärande betonas. Den inom psykiatrisk omvårdnad specialistutbildade sjuksköterskan har de pedagogiska kunskaper som är nödvändiga för att stödja dessa personer och deras familjer till ökad kunskap och förmåga att själv klara hantera sjukdomen och sina liv. Men detta kräver också att den psykiatriska vården behöver vara organiserad på ett sätt som möjliggör hälsofrämjande insatser såsom utbildningsinterventioner.

Forskning behövs som kan komplettera de i denna avhandling lovande resultaten av interventionerna för de med bipolär sjukdom och deras familjer, utifrån deras self-management förmåga under olika perioder av sjukdomen och varierande faser av livet.

Patrik Dahlqvist Jönsson försvarade sin avhandling vid Göteborgs universitet torsdagen den 16 december.

* Patrik Dahlqvist Jönsson, Leg. Sjuksköterska specialiserad i psykiatrisk omvårdnad.
Tel: 035-131988, Mobil: 070-3206651. E-post: patrik.dahlqvist-jonsson@regionhalland.se

*Handledare:

Ingela Skärsäter

Docent, Institutionen för vårdvetenskap och hälsa, Sahlgrenska Akademin Göteborgs universitet.

Klinisk lektor, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Psykiatri östra, Göteborg.

Tel: 031 786 6036. E-post: ingela.skarsater@fhs.gu.se

Ella Danielson

Professor, Institutionen för vårdvetenskap och hälsa vid Sahlgrenska Akademin Göteborgs universitet.

Institutionen för Hälsovetenskap, Mittuniversitetet, Östersund.

Tel: 031 786 6032. E-post: ella.danielson@fhs.gu.se

Helle Wijk

Docent, Institutionen för vårdvetenskap och hälsa vid Sahlgrenska Akademin Göteborgs universitet.

Sahlgrenska Universitetssjukhuset, avdelningen för patientsäkerhet och kvalitetsutveckling, Göteborg.

Tel: +46 (0)31 786 6109. E-post: Helle.Wijk@fhs.gu.se

* Avhandling för filosofie doktorsexamen i omvårdnad vid Sahlgrenska akademien, institutionen för vårdvetenskap och hälsa

* Akademisk avhandling:

LIVING WITH BIPOLAR DISORDER

The experiences of the persons affected and their family members, and the outcomes of educational interventions

* Akademisk avhandling som för avläggande av filosofie doktorsexamen vid Sahlgrenska akademien vid Göteborgs universitet kommer att offentligen försvaras i hörsal 2118, Hälsovetarbacken, Arvid Wallgrens Backe, Hus 2, plan 1, Göteborg, torsdagen den 16 december 2010 kl.13.00

Av Patrik Dahlqvist Jönsson

Fakultetsopponent: Professor Per-Olof Sandman, Umeå universitet, Umeå